

FOTO: ANN-CHARLOTTE STRÖMVAL

◀ Berättarbänken i Lysekils kommun, intill Vikarvets museum längs gångvägen ut till Stångehuvud. Stenen i Skarstad Röd Bohus är en gåva från Hallindens Granit, och bänken är designad av skulptören Hans Leutscher. Bänkens ytor har olika bearbetningar: en slätare sågad yta, en råare huggen yta och ovasidan orörd för att behålla granithällens naturliga yta.

FOTO: M. VAN DER MAST

▲ Lukas Arons har bearbetat en sten (Silver Grå Bohus) som kommer från brottet i Rabbalshede. Han har låtit hugga ut smågatstenar – knott – på bänkens kortsida för att påminna om hur mycket av den tidigare produktionen i brottet som bestod av just handhuggen gatsten som gick på export till övriga världen.

– Det är en hyllning till alla stenhuggare och andra som genom historien slitit med det tunga arbetet, säger Lukas Arons om sin bänk som står i Hällevedsholm.

Skandinaviska Stenprodukter och bidragit med stenen i Hällevedsholm medan Hallindens Granit har bidragit med stenmaterialet i Hunnebostrand och Lysekil.

– Det har varit självklart för oss att bidra, vi som fortsätter att förvalta och försvara den brytande stentraditionen i Bohuslän, säger Jörgen Lundgren, vd för Hallindens Granit. ■

Bänkar som berättar

Ideella projektet Granitkusten i Bohuslän påminner oss om en tid när Sverige var världsledande inom stenhuggeri och en industri som formade samhällen.

TEXT **PETER WILLEBRAND**

GRANITKUSTEN ÄR EN ideell förening med fokus på att främja det bohuslänska kulturarvet kopplat till den omfattande stenhuggeri som pågått i landskapet i århundraden.

Förra året inleddes en satsning på att placera ut så kallade ”berättarbänkar” på olika platser i Bohuslän, och som i kombination med en tredelad informationstavla berättar om den lokala stentraditionen och vad den betytt för människorna på just den orten. Stenhuggeri hade till exempel en avgörande betydelse för livsvillkoren i Bohuslän under 1800-talet, särskilt under nödåren när många svenskar valde att emigrera till USA. I Bohuslän

kunde befolkningen varva inkomster från både stenhuggeri och fiske vilket gjorde att emigrantströmmarna från landskapet var mindre jämfört med till exempel Småland. Under 1900-talet växte stenhuggeri på Västkusten kraftigt och gjorde Sverige till ett världsledande stenhuggeri som exporterade granit till övriga världen. Bohusgraniten var också ett av de bokstavliga fundamenten när Hitler ville manifestera sin vision om Tredje Riket under andra världskriget. Samtidigt blev stenhuggarna själva ett tidigt exempel på en grupp av arbetare som organiserade sig i fackföreningar för att utkräva förbättrade arbetsvillkor. Stenhuggeri var alltså något som engagerade alla, på alla nivåer i samhället.

BERÄTTARBÄNKARNA står i dag utplacerade på sex orter: Bohus-Malmön, Lysekil, Heestrand Hällevedsholm, Hunnebostrand och Krokstrand. Samtliga är unikt utformade, bland annat med hjälp av skulptörer som Lukas Arons och Hans Leutscher.